

ID-DIRETTORAT GHAL KWALITÀ U STANDARDS FL-EDUKAZZJONI
 Id-Dipartiment tal-Kurrikulu u t-Tagħlim Elettroniku
 It-Taqsima tal-Assessjar Edukattiv
L-Eżamijiet Annwali għall-Iskejjel Sekondarji 2013

IL-L

6 – 7

L-EWWEL SENA	IL-MALTI (Il-Fehim mis-Smigh)	Il-HIN: 15-il minuta
---------------------	--------------------------------------	-----------------------------

Il-Karta tal-Għalliema - Gwida għat-Tmexxija tal-Eżami tal-Fehim mis-Smigh

1. Jitqassmu l-karti bil-mistoqsijiet u l-istudenti jiktbu isimhom, kunjomhom u l-klassi.

L-Istruzzjonijiet għall-Ewwel u t-Tieni Silta:	
1.	▪ L-istudenti jintalbu jifthu l-karta. ▪ L-għalliema jaqraw is-silta u l-istudenti jisimghu b'attenzjoni u ma jiktbu xejn waqt il-qari.
2.	▪ Waqt li l-għalliema jaqraw għal darba l-eżerċizzji tas-silta, l-istudenti jistgħu jaħdmu t-twegibiet.
3.	▪ L-għalliema jaqraw is-silta għat-tieni darba. ▪ L-għalliema jergħu jaqraw l-eżerċizzji u jagħtu ċans lill-istudenti jaħdmu t-twegibiet kollha.

L-Ewwel Silta**In-Nahal**

Meta jghidulek “bieżel daqs nahla” ikunu qeghdin jghaddulek kumpliment minhabba li n-nahal jahdem hafna. Huwa jagħmel l-ghasel biex jagħtih liż-żgħar tiegħu.

In-nahal jgħaddi parti kbira minn ħajtu jittajjar bejn ix-xehda u l-fjuri biex jiġbor in-nektar minn fuq il-fjuri. Fix-xehda jkun hemm grupp ieħor ta' nahal li xogħlu jibdel dan in-nektar f'ghasel. L-ghasel zejjeđ li ma jkolx iżommu għal meta ma jsibx nektar ghax ma jkunx hemm fjuri.

L-aktar għasel imsemmi għal toghmtu f'Malta hu dak tas-sagħtar li n-nahal jagħmlu mill-fjuri tal-pjanti tas-sagħtar. Hafna jhobbu wkoll l-ghasel li ġej mis-siġar tal-laring, tal-lumi u frott ieħor simili. Kieku ma kienx in-nahal, hafna fjuri ma jkollhomx żerriegħa u jinqerdu. Meta n-nahla tagħtik ix-xewka, tagħfashiex u idlek ftit ingwent ta' kontra l-gdim.

Taħriġ A: Aqta' linja taht **Veru** jew **Falz**.

1.	Meta tkun ħabrieġi jistgħu jkabbluk ma' nahla.	veru	falz
2.	In-nahal jibdel in-nektar f'ghasel ġewwa x-xehda.	veru	falz
3.	L-aqwa għasel hawn Malta huwa dak tas-sagħtar.	veru	falz
4.	Il-fjuri jistgħu jispiċċaw bla żerriegħa li ma jkunx għan-nahal.	veru	falz
5.	Ix-xewka tan-nahla għandek toghrokha sewwa bl-ingwent tal-gdim.	veru	falz

It-Tieni Silta**Is-Sulfarina**

(5 m)

F'gurnata tal-vaganzi, Kevin u żewġt iħbieb ohra tiegħu qagħdu fil-kċina jilaghbu u jagħgnu l-ghagina. Ghamlu hafna forom bl-ghagina u tghidx kemm daħku u hađu pjaċir.

Meta ddejqu, bdew jixtiequ hafna jixegħlu s-sulfarini. Kemm xtaqu jarawhom jaqbd u jarmu d-dawl għal ftit. Imma omm Kevin kienet wissiethom biex ma jmissux is-sulfarini. Izda t-tifel taparsi ma semax! L-omm nizlet tigr minn fuq xhin xammet riha qawwija ta' hruq. Riedet tkun taf il-verità fuq min qabbad is-sulfarini izda hadd mit-tfal ma tkellem. Wara li hasbitha ftit, l-omm qalttilhom biex kulhadd jiehu sulfarina ġdida mill-kaxxa u jzommha f'idu magħluqa. Hija spjegatilhom li min ikollu l-itwal sulfarina jkun dak li qabbad in-nar.

Meta ġabritom u hadithom lura f'idha u kejlithom sabet li ta' Kevin kienet l-iqsar. X'kien ġara? Kevin beza' u bil-moħbi qata' biċċa mis-sulfarina li kellu għax hasseb li tiegħu se tkun itwal minn tal-ohrajn. Hekk inqabad xorta wahda għax tiegħu ma kinitx daqs tal-ohrajn!

Tahriġ B: Aghzel it-twegiba t-tajba billi timmarka ✓ fil-kaxxa x-xierqa.

1.	Kevin u ż-żewġt iħbieb tiegħu ntasbu fil-kċina		jiekl u l-ghagin.
			jilaghbu bl-ghagina.
			jagħgnu lil xulxin.
2.	Meta xammet ir-riha, omm Kevin nizlet minn fuq		bħal lehha ta' berqa.
			bil-pass ta' nemla.
			tfekren.
3.	Omm Kevin riedet tkun taf min kien li qabbad		id-daqq.
			in-nar.
			id-dawl.
4.	Is-sulfarina mqassra ta' Kevin kixfitu li huwa kien		innocenti.
			hati.
			ubbidjenti.
5.	Wisq probabbli b'din l-istorja omm Kevin kienet		kburija b'binha.
			kuntenta b'binha.
			iddizappuntata b'binha.

- TMIEM IL-KARTA -

L-EWWEL SENA

IL-MALTI (Il-Fehim mis-Smigh)

IL-HIN: 15-il minuta

L-Isem u l-kunjom: _____ **Il-Klassi:** _____

MARKA

Il-Karta tal-Istudenti

Ahdem dan it-taħriġ skont is-siltiet li smajt.

Taħriġ A: Aqta' linja taħt **Veru** jew **Falz**.

(5 marki)

1.	Meta tkun ħabrieġi jistgħu jqabbluk ma' naħla.	veru	falz
2.	In-naħal jibdel in-nektar f'għasel ġewwa x-xehda.	veru	falz
3.	L-aqwa għasel hawn Malta huwa dak tas-sagħtar.	veru	falz
4.	Il-fjuri jistgħu jispiċċaw bla żerriegħa li ma jkunx għan-naħal.	veru	falz
5.	Ix-xewka tan-naħla għandek toghrokha sewwa bl-ingwent tal-gdim.	veru	falz

Taħriġ B: Aghzel it-twegiba t-tajba billi timmarka ✓ fil-kaxxa x-xierqa.

(5 marki)

1.	Kevin u ż-żewġt iħbieb tiegħu ntasbu fil-kċina	jiekl u l-ghagin.
		jilaghbu bl-ghagina.
		jaghgnu lil xulxin.
2.	Meta xammet ir-riħa, omm Kevin nizlet minn fuq	bhal lehha ta' berqa.
		bil-pass ta' nemla.
		tfekren.
3.	Omm Kevin riedet tkun taf min kien li qabbad	id-daqq.
		in-nar.
		id-dawl.
4.	Is-sulfarina mqassra ta' Kevin kixfitu li huwa kien	innocenti.
		hati.
		ubbidjenti.
5.	Wisq probabbli b'din l-istorja omm Kevin kienet	kburija b'binha.
		kuntenta b'binha.
		iddizappuntata b'binha.

Tmiem il-Karta

ID-DIRETTORAT GHAL KWALITÀ U STANDARDS FL-EDUKAZZJONI
 Id-Dipartiment tal-Kurrikulu u t-Tagħlim Elettroniku
 It-Taqsima tal-Assessjar Edukattiv
 L-Eżamijiet Annwali għall-Iskejjel Sekondarji 2013

IL-MALTI
 6

L-EWWEL SENA

IL-MALTI (Il-Qari u l-Kitba)

IL-HIN: Saghtejn

L-Isem u l-kunjom: _____

Il-Klassi: _____

Għall-istudent/a:

1. Wiegeb il-mistoqsijiet kollha kif mitlub/a.
2. Ortografija, punteġġjatura, sintassi, ideat u preżentazzjoni tajbin jghinuk biex tikseb riżultati aħjar.

Għall-ghalliema:

II-MARKI	It-Tahdit	10	
	Is-Smigh	10	
	Il-Qari u l-Kitba	80	
	IT-TOTAL	100	

Kummenti:

IS-SILTA TAL-FEHIM MILL-QARI

Aqra sewwa din is-silta u wieġeb il-mistoqsijiet dwarha.

Xita ta' Tigieg

Cassie Bernard, tfajla Amerikana ta' tlettax-il sena, kienet qiegħda titgħallem tirkeb iż-żiemel. Darba, waqt waħda minn dawn il-lezzjonijiet, sehħet grajja li ġġiblek għajnejk wara widnejk. **(par. 1)**

Kien is-Sibt, it-13 ta' Ottubru tal-2012. Cassie harget iż-żiemel mill-istalla u bla telf ta' żmien bdiet it-taħriġ tagħha. **(par. 2)**

Lanqas laħqu għaddew għaxar minuti li mis-sema ma taqax biċċa tigieġa nejja u tinzel b'sabta fuq ras Cassie. Mad-daqqa wiċċha sar isfar mewt, intilfet minn sensiha u waqgħet minn fuq iż-żiemel. **(par. 3)**

Dakinhar kien sema safi u allura, minn fejn setgħet waqgħet dik il-biċċa tigieġa? Wara sħarriġ fit-tul, il-pulizija sabet li dik ma kinitx l-unika biċċa tigieġa nejja li kienet waqgħet fl-inhawwi. Fil-fatt kien hemm min irrapporta li kien sab xi biċċiet tat-tigieg fuq il-bjut ta' daru. **(par. 4)**

Lil Cassie, Alla helishielha. Imma hadd ma seta' jifhem minn fejn kienu qed jaqgħu dawn il-biċċiet. Kellhom jgħaddu bosta granet qabel ma l-esperti hargu bi spjegazzjoni xierqa. **(par. 5)**

Wiehed mill-investigaturi skopra li ffit 'il bogħod minn dan ir-raħal kien hemm post fejn jitrabbew it-tigieg. Dawn kienu jinqatlu sabiex jinbiegħu. Gawwi kbir kien jinzel u jisraq biċċiet kbar ta' tigieg imqatta' u jtir bihom. **(par. 6)**

Aktarx li dakinhar xi gawwi żaqquq seraq biċċiet kbar wisq għalih. Mat-triq dan il-gawwi ma felaħx aktar u reha minn munqaru l-biċċa tigieġa li kien qed iġorr. Waħda minn dawn il-biċċiet waqgħet fuq ras Cassie u kwazi qatlitha. Mela l-każ issa kien solvut darba għal dejjem! **(par. 7)**

Cassie setgħet baqgħet seira għand Alla! **(par. 8)**

Addattament mis-sit **WEIRD NEWS** Raw Chicken Rains Down From The Sky

Taqsima A. Il-Fehim mill-Qari

Wieġeb il-mistoqsijiet skont is-silta li qrajt.

1. Aqta' linja taht **Veru** jew **Falz**:

a.	Din il-ġrajja sehhet fil-ħarifa.	veru	falz
b.	Dakinhar li sehhet il-ġrajja kien hemm xi shab fis-sema.	veru	falz

(marka l-wahda)

2. X'għamlet Cassie wara li ħarġet iż-żiemel mill-istalla? (par. 2)

_____ (marka)

3. Xi kemm għadda hin minn xhin Cassie bdiet it-taħriġ tagħha sa ma laqtitha l-biċċa tiġieġa? (par. 3)

_____ (marka)

4. Min investigah il-każ? (par. 4)

_____ (marka)

5. Ikteb xi jfissru l-espressjonijiet b'linja taħthom f'dawn is-sentenzi:

a. "Mad-daqqa wiċċha sar isfar mewt, intilfet minn sensiha u waqgħet minn fuq iż-żiemel." (par. 3)

_____ (marka)

b. "Cassie setgħet baqgħet sejra għand Alla!" (par. 8)

_____ (marka)

6. Fisser dawn il-kelmiet:

a. "bosta" (par. 5): _____ (marka)

b. "Gawwi" (par. 6): _____ (marka)

7. Agħti kelma oħra flok "reha" fil-frazi:

"reha minn munqaru" (par. 7): _____ (marka)

8. Għaliex il-biċċiet tat-tiġieġ kienu jkunu nejjin?

_____ (2 marki)

9. Immarka ✓ hdejn it-twegiba t-tajba. Il-ġrajja tat-tiġieġ sehhet:

a.	diversi drabi u kien hemm min irrapporta li sab xi biċċiet ġo daru.	
b.	darbtejn, lil Cassie biss u hi rrapportat il-każ lill-pulizija.	
c.	diversi drabi u kien hemm min irrapporta li sab xi biċċiet tat-tiġieġ fuq il-bejt ta' daru.	
d.	diversi drabi imma hadd ma rrapporta li sab xi biċċiet tat-tiġieġ fuq il-bejt ta' daru.	

(2 marki)

Taqsim B. Il-Grammatika

1.	Imla l-vojt bl- artiklu .	Cassie kienet riekba ____ žiemel tagħha.
2.	Aqta' linja taħt il- particella magħquda mal-artiklu .	It-tfajla ħarġet iż-żiemel mill-istalla.
3.	Nissel nom verbali minn waqa' .	Bil-_____ li waqgħet Cassie stordiet.
4.	Aqta' linja taħt in- nom verbali .	Is-serq tal-gawwi ħawwad lill-pulizija.
5.	Nissel l- imperattiv (kmand) singular mill-għerq ċ-m-p-l .	L-avviz tal-pulizija kien jgħid: "Jekk rajt xi biċċa tiġieġa niezla mis-sema _____ 24982915".
6.	Imla l-vojt b'verb fil- futur mill-għerq ż-j-r .	Cassie _____ ir-razzett.
7.	Aqta' linja taħt il-verb fil- perfett (passat) .	It-tfajla (rikkbet / irkeb / tirkeb) iż-żiemel.
8.	Imla l-vojt b'verb fl- imperfett (preżent) mill-għerq s-r-q .	Il-gawwi l-kbir _____ it-tiġieġ mir-razzett.
9.	Aqta' linja taħt nom komuni .	Cassie kienet thobb iż-żiemel tagħha.
10.	Imla l-vojt b' nom verbali mill-għerq b-ż-gh .	Il-_____ ħakem lin-nies tar-raħal ta' Cassie.

(marka l-wahda)

Taqsimat Ċ. Il-Letteratura

Ċi. Il-Poeżija (Nadriet 1 ta' Tarċisju Zarb)

(10)

1. Din hija silta mill-poeżija **Tifhira lil Malta ta' Ġan Anton Vassallo**.

U xi nghid mill-ghasel tieghek,
liema bniedem ma jfahhrux?
Jekk iduru d-dinja kollha
ohla minnu ma jsibux.

a. Ir-rima li nsibu fis-silta hija (**mbewsa / mqabbża / kkatnata**).

b. Fis-silta, l-istrofa li tidher hija (**terzina / kwartina / sestina**).

ċ. Fis-silta l-kelma "**ohla**" tfisser li l-ghasel huwa (**aktar helu / aktar gholi / aktar mahlul**).

(marka l-wahda)

2. Aghzel it-twegiba t-tajba billi timmarka ✓ fil-kaxxa x-xierqa:

a.	Fil-poeżija Lil Ommi , il-poeta jixtieq li ommu:		tfissdu u tbennu.
			taghtih jiekol.
			tohorġu jilghab .
b.	Fil-poeżija San Franġisk u l-Gamem , il-poeta biex juri l-espressjoni ta' wiċċ il-qaddis jikteb li huwa kellu:		"dahka stramba ta' mhabba u ta' ferh".
			"dahka vojta ta' mhabba u ta' ferh".
			"dahka helwa ta' mhabba u ta' ferh".
ċ.	Fil-poeżija Il-Bikja tal-Buskett , il-poeta biex juri kif qed iħossu quddiem ir-realtà tal-ambjent jikteb:		"did-dahka smajt go qalbi".
			"dit-twerżiqa smajt go qalbi".
			"dil-bikja smajt go qalbi".
d.	Meta fil-poeżija Ritratt ta' Toninu man-Nanna , il-poeta jikteb li " Toninu bhal xitla " ikun qed juża:		l-alliterazzjoni.
			ir-rima.
			is-similitudni.

(marka l-wahda)

3. Aqta' linja taht **WAHDA** mill-poeżiji t'hawn taht u iktib fuq kif u għaliex laqtitek.

distanza – Tarċisju Zarb, **Il-Herza** – Marjanu Vella, **Tristis Est Anima Mea** – Rużar Briffa, **Dik Mewġa!** – Anastasju Cuschieri, **Xmara Hamra**, **Bruka Xiha** – Victor Fenech, **Rahal Twelidi** – Karmenu Vassallo, **Il-Kebbies Tal-Fanali** – Anton Buttigieg, **Xita** – Mary Meylak.

F'din il-poeżija laqatni hafna _____

(3 marki)

Ċii. In-Novelli (Stejjer tal-Linka ta' Tarċisju Zarb)

1. Veru li fl-istorja **Tarċisinu**, it-tifel kien distratt? Agħti raġuni waħda biex tispjega għaliex.

(2 marki)

2. Fl-istorja **Jason Grima**, it-tifel kien "sinjur". Veru? Għaliex?

(2 marki)

3. Aghzel it-twegiba t-tajba billi timmarka ✓ fil-kaxxa x-xierqa:

a.	F'L-Istorja ta' Jo t-tfajla ssib diffikultà biex		tikkoncentra.
			torqod.
			tigri.
b.	Fl-istorja Il-Kokka u l-Werżieq , naqraw li l-kokka		se tiehu paċenzja.
			se tigġieled mal-werżieq.
			xebgħet u ma tafx x'se tagħmel.
ċ.	Fl-istorja L-Aħhar Merill tad-Dinja kulhadd jibda jinstema' hlief l-għanja		ta' fuq ir-radju.
			tal-merill.
			tat-tfal.

(marka l-waħda)

4. Aghzel **WAHDA** minn dawn l-istejjer u f'mhux iktar minn **30 kelma** rrakkontaha fi kliem.

Jason Grima JEW L-Istorja ta' Jo JEW Il-Kokka u l-Werżieq

(3 marki)

Ċ. iii. Ir-rumanz (Zito Zandarell ta' Carmel G. Cauchi)

1. Qabbel **Kolonna A** ma' **Kolonna B**. L-ewwel waħda lesta.

	Kolonna A		Kolonna B
a.	Jum minnhom Zito Zandarell		se jaqa' għal isfel.
b.	Zito ra t-tifel ta' Christine		jaqbeż b'heffa liema bħalha.
ċ.	Zito qabeż minn bejt għal ieħor biex		kellu poteri speċjali.
d.	Christine rat lil Zito	a	tela' fuq il-bejt waħdu.
e.	Zito ressaq il-ħawt li fuqu		kien tela' t-tifel.
f.	Salvina qalet lil kulhadd li Zito		isalva ħajjet it-tifel.

(marka l-wahda)

2. Aghzel il-kelma t-tajba.

a.	It-tfal iltaqghu l-ewwel darba ma' Zito		fil-ġnien tal-Argotti.
			l-iskola.
			l-Buskett.
b.	Minhabba l-kanarin ta' Lorella, Zito ġġieled ma'		Hector Brincat.
			Paul Debono.
			Rocky Rospo.
ċ.	Katya tilfet id-dawl t'ghajnejha ghax laqatha f'rasha		ħuha.
			Zito.
			missierha.
d.	Lil Zito għamlulu passaport falz		Ingliż.
			Malti.
			Braziljan.
e.	Rocky Rospo u Saborra qaflu lil Zito		fil-mithna ta' Sidor.
			fil-kamra tal-bejt.
			fil-ghassa tal-pulizija.

(marka l-wahda)

Dii. Il-Komponent

Immarka ✓ hdejn **WIEHED** mit-titli li jolqtok u iktib komponent ta' madwar 150 koe fil-linji pprovduti.

1.	Iddeskrivi kif qattajt ftitjiem ta' btala mal-familja tieghek.	
2.	Kien il-Ħadd waranofsinhar. Kont ma' shabi taċ-Ċentru meta ... Kompli din l-istorja.	
3.	Ix-xogħol jew il-karriera li nixtieq naqbad la nikber.	

Spazju biex tagħmel il-pjan tal-kitba tieghek. (Ma jingħatawx marki għall-pjan.)

